

WOLANÓW 2010 - 2017

Plan Odnowy Miejscowości Wolanów

Na lata 2010 - 2017

Gmina Wolanów
Powiat Radomski

2010-
2017

ZAŁĄCZNIK DO UCHWAŁY RADY GMINY W WOLANOWIE
NR X/51/10 Z DNIA 26 SIERPNIA 2011

Załącznik

do Uchwały Rady Gminy w Wolanowie

NrX/51/11 z dnia 26 sierpnia 2011

Plan Odnowy Miejscowości Wolanów na lata 2010-2017

GMINA WOLANÓW**POWIAT RADOMSKI****WOLANÓW – 2010**

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	3
WSTĘP.....	4
1. CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI I GMINY	6
1.1. Położenie	6
1.2. Powierzchnia	7
1.3. Demografia	8
1.4. Historia miejscowości.....	9
1.5. Struktura przestrzenna miejscowości	10
2. INWENTARYZACJA ZASOBÓW SŁUŻĄCYCH ODNOWIE MIEJSCOWOŚCI	11
2.1. Dziedzictwo kulturowe	11
2.2. Zasoby przyrodnicze	13
2.3. Turystyka	15
2.4. Gospodarka i rolnictwo	18
2.5. Infrastruktura techniczna	21
2.6. Infrastruktura społeczna	23
2.7. Kapitał społeczny i ludzki.....	25
3. ANALIZA SWOT	29
3.1. Mocne strony miejscowości	29
3.2. Słabe strony miejscowości.....	30
3.3. Szanse	30
3.4. Zagrożenia	31
4. OPIS PLANOWANYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ – LATA 2010 – 2017	32
5. WDROŻENIE I MONITOROWANIE PROJEKTU	43

WSTĘP

Istotą niniejszego opracowania pt. „Plan Odnowy Miejscowości Wolanów” jest wypracowanie wspólnej, zrównoważonej wizji miejscowości oraz kierunków jej rozwoju na kolejne lata. W szczególności Plan odnowy ma konkretyzować i definiować zadania, które są do potrzebne i realne do zrealizowania na terenie miejscowości, uwzględniając jej specyfikę i zdiagnozowane potrzeby. Tym samym, „Plan odnowy miejscowości Wolanów” staje się dokumentem strategicznym.

Plan Odnowy Miejscowości Wolanów na lata 2010-2017 przygotowany został w celu stworzenia możliwości pozyskania środków pozabudżetowych pochodzących z funduszy krajowych i funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz innych programów. Planem objęta została miejscowość Wolanów, natomiast czas jego realizacji obejmuje swym zasięgiem lata 2010-2017, zgodnie z wymogami obowiązującymi w zakresie sporządzania i zawartości POM określonymi w Rozporządzeniu z dnia 14 lutego 2008 roku Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (j.t. Dz. U. Nr 38, poz. 220 z późn. zm.) .

Plan Odnowy Miejscowości Wolanów na lata 2010-2017 jest kompatybilny z „Planem Rozwoju Lokalnego gminy Wolanów 2004-2013”, „Strategią Rozwoju Gminy Wolanów 2008-2013” z uwzględnieniem „Programu Integracji Społecznej”, „Wieloletnim Programem Inwestycyjnym” i Strategią Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Radomskiego do 2010 roku. Przedział czasowy został dostosowany do Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013, Programów Operacyjnych na lata 2007-2013, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 oraz Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego uwzględniającej działania, które będą współfinansowane ze środków krajowych i funduszy strukturalnych Unii Europejskiej w okresie programowania 2007-2013.

POM to ustalenie priorytetów zadań przeznaczonych do wprowadzania w życie, w celu poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej Wolanowa. To Plan umożliwiający pozyskanie środków finansowych pochodzących ze źródeł lokalnych, regionalnych, krajowych i przede wszystkim, środków Unii Europejskiej, które zostaną przeznaczone na realizację tych zadań.

Działania niezbędne by wprowadzić w życie plan programujący rozwój miejscowości Wolanów, takie jak: planowanie strategiczne,

perspektywiczna ocena sytuacji społecznej, gospodarczej i finansowej, wieloletnie planowanie inwestycyjne oraz planowanie finansowe, monitorowanie i ocena wykonania przewidzianych zadań, zostały w niniejszym dokumencie uwzględnione.

Plan zawiera zasady informowania mieszkańców, partnerów społecznych i podmiotów gospodarczych oraz pozyskiwania i wykorzystania ich opinii w toku realizacji i aktualizacji zakresu przyjętych zadań. Praca nad przygotowaniem Planu wsparta została konsultacjami z mieszkańcami Wolanowa, przeprowadzanymi za pośrednictwem Rady Sołeckiej, Wójta, Urzędu i Rady Gminy.

Niniejsze dokument zawiera charakterystykę miejscowości Wolanów, w której będzie realizowany projekt oraz planowane kierunki jej rozwoju, inwentaryzację zasobów służącą ujęciu stanu rzeczywistego, analizę SWOT, a także opis planowanych przedsięwzięć wraz z szacunkowym kosztorysem i harmonogramem planowanych zadań.

Plan Odnowy Miejscowości jest jednym z najważniejszych elementów odnowy wsi i jej rozwoju. Jego celem jest poprawa warunków pracy i życia mieszkańców, podniesienie atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej, zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych, jak i również rozwój tożsamości społeczności wiejskiej i zachowanie dziedzictwa kulturowego.

Plan Odnowy Miejscowości Wolanów na lata 2010-2017 jest dokumentem otwartym, a zapisane w nim zadania będą aktualizowane stosownie do zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych, jak i wewnętrznych, pojawiających się nowych możliwości oraz zmiany hierarchii priorytetów przyjętych przez Radę Gminy w Wolanowie. Uwzględniane będą również nowe potrzeby zgłaszane przez radę sołecką, radnych, grupy mieszkańców, organizacje pozarządowe oraz sektor publiczny i prywatny.

Poniższe dane i charakterystyka odnoszą się do miejscowości Wolanów oraz gminy Wolanów, w której sołectwo to się znajduje i w której większość procesów gospodarczych i społecznych zachodzi bardzo podobnie lub nawet tak samo jak w Wolanowie.

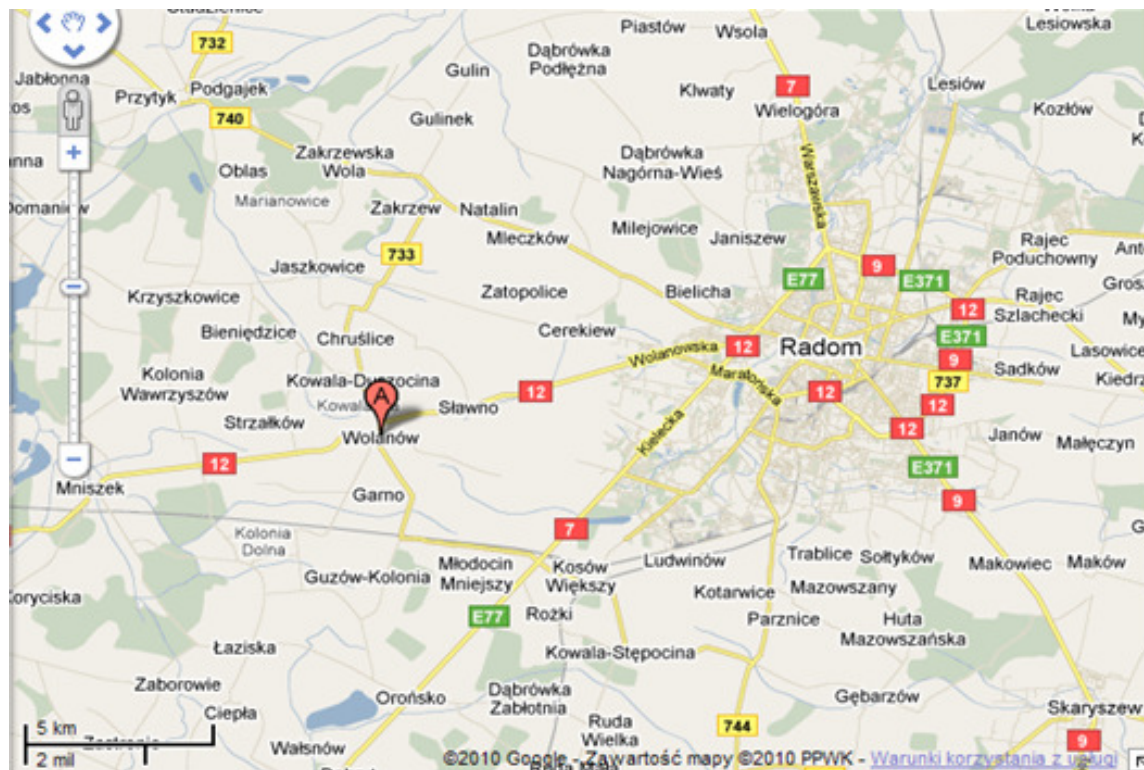
Miejscowość Wolanów położona jest w gminie Wolanów, w powiecie radomskim, w południowej części województwa mazowieckiego wzdłuż drogi krajowej Nr 12, na odcinku Radom – Łódź. Od strony wschodu gmina graniczy z miastem Radom, od zachodu z gminą Wieniawa, od południa z gminą Kowala, Orońsko, Szydłowiec, a od północy z gminami Przytyk i Zakrzew. Przez gminę Wolanów przebiega również droga wojewódzka nr 733 Zakrzew-Wolanów- Kowala-Skaryszew oraz linia kolejowa Radom - Łódź.

Mapka 1. Położenie Gminy Wolanów w woj. Mazowieckim

Sama miejscowość Wolanów sąsiaduje z Kacprowicami, Franciszkowem, Garno i Strzałkowem.

Mapka 2. Położenie miejscowości Wolanów względem Radomia

1.2. Powierzchnia

Powierzchnia Gminy Wolanów wynosi ogółem 8285 ha w tym:

- grunty orne: 7225 ha
- lasy: 732 ha.

Gmina stanowi 5,42 % powierzchni powiatu. Przez jej teren przepływa rzeka Radomka.

Gmina liczy sobie 23 sołectwa (Bieniędzice, Chruślice, Franciszków, Garno, Jarosławice, Kacprowice, Kolonia Wolanów, Kowala-Duszocina, Kowalanka, Młodocin Większy, Mniszek, Podlesie, Rogowa, Sławno, Strzałków, Ślepowron, Waclawów, Waliny, Wawrzyszów, Wolanów, Wymysłów, Zabłocie).

1.3. Demografia

Według danych gminy Wolanów z grudnia 2009 liczba mieszkańców gminy wynosi 8467. W tym:

- 4233 mężczyzn,
- 4234 kobiet.

Natomiast liczba mieszkańców miejscowości Wolanów wynosi 701 mieszkańców, w tym

- 356 mężczyzn
- 354 kobiet.

Według danych GUS z grudnia 2008 liczba mieszkańców gminy Wolanów wynosiła 8397 osób. Liczba ludności zameldowanej na terenie Wolanowa i całej gminy Wolanów na przestrzeni ostatnich lat wzrasta. Niemniej jednak trudno jest stwierdzić czy w dobie coraz intensywniejszych ruchów migracyjnych (np. wieś-miasto) liczba osób zameldowanych odzwierciedla liczbę osób rzeczywiście zamieszkujących te tereny.

W gminie Wolanów na koniec roku 2008 było

- 24,9% ludności w wieku przedprodukcyjnym (do 18lat)
- 62,6% ludności w wieku produkcyjnym (18-64 lub 18-59lat)
- 12,5% ludności w wieku poprodukcyjnym (od 64lat lub 59lat)

Na 100 mężczyzn przypadało 99 kobiet zaś przyrost naturalny wyniósł 4,2. Jak widać z powyższych danych większość mieszkańców gminy Wolanów to ludzie młodzi, a około 50% populacji nie skończyła 35 lat.

Zarówno gmina Wolanów jak i miejscowość Wolanów jest obszarem zrównoważonego rozwoju demograficznego, a podstawowe procesy demograficzne cechuje między innymi;

- utrzymywanie się od kilkunastu lat na zbliżonym poziomie liczby ludności stale zamieszkującej w gminie z niewielkim wzrostem w latach dziewięćdziesiątych i obecnie dalej,
- spadek mobilności przestrzennej ludności,
- dodatni przyrost naturalny i zahamowanie tendencji zmniejszania się przyrostu naturalnego ludności ze wskaźnikiem wyższym od średniego w gminach wiejskich subregionu
- w miarę równomierne przestrzenne rozmieszczenie ludności w obszarze gminy ze znacznym udziałem miejscowości liczących od

200 do 500 mieszkańców, co w warunkach subregionu radomskiego jest udziałem korzystnym

1.4. Historia miejscowości

W połowie XV w. na obszarze wsi Kowale założyli Habdankowie Woleń Kowalską, która wg Długosza nazywała się Wolą św. Doroty. W 1508 roku Wola Kowalska płaciła podatku 4 grzywny i 26 groszy. W rejestrze poborowym z 1569 roku miejscowość wymieniona jest jako Wola Kowalska. Należy nadmienić, że Kowale znane były w połowie XV wieku też inaczej – Duszocina od Duszoty, herbu Habdank, który był założycielem i właścicielem wsi. Inne źródło historyczne (archiwum parafialne parafii Wolanów) podaje, że nadanie praw miejskich na gruntach wsi Wola św. Doroty nastąpiło na mocy przywileju króla Stanisława Augusta Poniatowskiego z 1773r.

Założycielem miasta Wolanów był Ignacy Jankowski. Miasto otrzymało przywilej odbywania cotygodniowych targów. Pierwszą wzmianką historyczną po zmianie nazwy miejscowości na Wolanów jest „Post Lexicon” Crisusa, który w 1802 roku nazywa Wolanów „targowiskiem z kościołem i pałacem”. W skład ówczesnej gminy Wolanów wchodziły następujące wsie: Kowala Duszocina, Młodocin Większy, Sławno, Kasprovice, Janówek, Ewulin, Łaziska, Nowy Młyn, Mniszek, Rogowa, Gozd, Chałupki, Chronów, Garno, Wyręba, Wawrzyszów, Laskowa Wola, Strzałków, Zabłocie, Sabat, folwark Oblas, Gaczkowice, Bieniędzice Górne, Średnie i Dolne, Drutarnia i Krzyszkowice. Wolanów gmina miała 19081 mórg obszaru i 5199 mieszkańców. Prawa miejskie Wolanów utracił w roku 1896.

Najstarsze obiekty na terenie gminy Wolanów znajdują się w miejscowości Mniszek – jest to część kościoła z 1667 r. (kaplica s. Józefa przylegająca do kościoła od strony północnej) oraz stojąca ok. 50 m od drogi krajowej kamienna figurka z 1607r. W miejscowości Strzałków w zabytkowej części parku znajduje się pałac z XIX wieku, a w Wolanowie znajdował się drewniany kościół św. Doroty z XVIII wieku, który służył wiernym do lat 80-tych i w grudniu 1994r. został przeniesiony do Muzeum Wsi Radomskiej.

Wolanów jest to wieś sołecka, na jej terenie znajdują się 196 domy mieszkalne. Przez Wolanów przebiega droga krajowa nr 12 Radom – Łódź oraz droga wojewódzka nr 733. Wolanów, jako jednostka osadnicza gminy Wolanów, to jak i inne sołectwa równomiernie przestrzennie rozmieszczona „ulicówka”, związana z ważniejszymi ciągami drogowymi. Jest to jednocześnie obszar zwartych rejonów oraz dobrych warunków naturalnych do produkcji rolniczej.

Miejszem charakterystycznym w Wolanowie jest kamień-pomnik, poświęcony poległym w trakcie drugiej wojny światowej (na zdjęciu poniżej).

Pomnik poświęcony poległym w czasie II wojny światowej

2. INWENTARYZACJA ZASOBÓW SŁUŻĄCYCH ODNOWIE MIEJSCOWOŚCI

2.1. Dziedzictwo kulturowe

W gminie Wolanów ochroną objętą są obiekty wpisane do rejestru zabytków, który prowadzi wojewódzki konserwator zabytków oraz obiekty umieszczone w ewidencji dóbr kultury.

Występujące na terenie gminy Wolanów obiekty dziedzictwa kulturowego można podzielić na następujące kategorie:

- obiekty sakralne i cmentarze
- parki wiejskie i kapliczki

Do pierwszej kategorii należą:

- kościół parafialny P.W. Jana Chrzciciela z 1665 roku oraz kaplica św. Józefa z 1667 roku Mniszku,
- cmentarz rzymsko- katolicki z pierwszej połowy XIX wieku w Mniszku,
- **cmentarz rzymsko-katolicki z XVIII wieku w Wolanowie.**

Do drugiej kategorii należą:

- zespół parkowo-dworski w Strzałkowie (pow. 4,5 ha) z aleją grabową,
- zespół parkowo-dworski w Walinach (pow. 11,26 ha),
- park w Młodocinie Większym (pow.5,1 ha),
- kapliczka w Chruślicach i Ślepowronie.

W Wolanowie znajdował się drewniany **kościół św. Doroty** z XVIII wieku, który służył wiernym do lat 80-tych i w grudniu 1994r. został przeniesiony do Muzeum Wsi Radomskiej.

Pierwotny kościół drewniany pw. św. Doroty i św. Jana Ewangelisty istniał około 1470 r. i wtedy też erygowano parafię. Kolejny kościół, również drewniany, był z fundacji Anny Kwaśniewskiej, miecznikowej stężyckiej, a zbudowany w 1749 r. W drugiej połowie XIX w. był powiększony o część murowaną. W początkach XX w. został powiększony o zakrytą przez ks. Adama Wąsa. W 1996 r. został przekazany do Muzeum Wsi Radomskiej. Nowy kościół pw. św. Doroty, według projektu arch. Jacka Laskowskiego i arch. Jerzego Szczepanika-Dzikowskiego z Warszawy, zbudowany został w latach 1985-1987 staraniem ks. Bronisława Kowalskiego, a poświęcony w stanie surowym 20 grudnia 1987 r. przez bp. Mieczysława Jaworskiego, sufragana kieleckiego. Konsekracji dokonał 1 stycznia 1994 r. bp Edward Materski. Obecnie kościół jest budowlą z cegły i żelbetonu.

Drewniany zabytkowy Kościół...

...i nowy Kościół w Wolanowie.

2.2. Zasoby przyrodnicze

Obszar gminy Wolanów, czyli i Wolanowa, położony jest w zachodniej części Równiny Radomskiej stanowiącej strefę przejściową pomiędzy Wyżyną Kielecko- Sandomierską z Kotliną Kozienicką. Jest to obszar o wysokości od 150-200 m n.p.m. o powierzchni lekko falistej. Teren gminy Wolanów położony jest w zlewni rzeki Radomki. Klimat zmienny, typowy dla strefy przejściowej pomiędzy klimatem kontynentalnym a morskim. W zależności od roku przewaga klimatu kontynentalnego powoduje występowanie okresów suszy w okresie wiosenno-letnim, w przypadku przewagi klimatu morskiego okresowo występują nadmierne opady i powodzie. W dolinach rzek Szabasówki i Radomki istnieje możliwość rozwoju agroturystyki i rekreacji. Lesistość terenu gminy wzrasta i obecnie jest na poziomie 11,3 %.

GLEBY

Na całym obszarze gminy przeważają gleby bielcowe, mniejsze powierzchnie pokryte są glebami brunatnymi i czarnymi ziemiami. Lokalnie, w dolinach rzek i obniżeniach terenu występują gleby hydrogeniczne (gleby organiczne szczególnie chronione). Najłabsze gleby (V i VI klasy użytków rolniczych) należą do kompleksu żytnio-łubinowego i żytnio- ziemniaczanego słabego. Występują w rejonie wsi: Mniszek, Franciszków, Podlesie i Wymysłów. Charakteryzują się trwałym lub okresowym niedoborem wilgoci i są ubogie w składniki pokarmowe. W okolicach wsi: Kierzków, Sławno, Kacprowice, Kolonia Wawrzyszów,

Bieniędzice, Jarosławice i Strzałków występują niewielkie powierzchnie gleb kompleksu pszennego dobrego (w przewadze klasy III użytków rolnych). Cechują ją dobre stosunki wilgotnościowe. Nadają się pod wszystkie uprawy (w tym pod warzywnictwo i sadownictwo). Na niewielkich powierzchniach rozproszonych na terenie całej gminy, w warunkach nadmiernej wilgotności wykształciły się gleby typu czarnych ziem. Są one wykorzystywane rolniczo zarówno jako grunty orne, jak i użytki zielone (w klasach III i IV). Gleby organiczne (doliny rzek: Garlica i Dobrzyca oraz lokalne obniżenia terenu) wykorzystywane są jako użytki zielone. Gleby najwyższej jakości II-III klasy bonitacyjnej, a więc gleby chronione zajmują 1851 ha, co stanowi 22,3 % ogólnej powierzchni gminy (25,3 % powierzchni użytków rolnych). Natomiast gleby słabe i bardzo słabe (klasa V, VI i VII) zajmują 2577 ha (31,1 % pow. Gminy i 35,2 pow. Użytków rolnych). Większe powierzchnie gleb chronionych (II- III klasy) znajdują się wzdłuż północno- zachodniej granicy gminy.

WODY PODZIEMNE

Na terenie gminy znajdują się dwa główne zbiorniki wód podziemnych (GZWP):

- GZWP nr 412 – Zbiornik Goszczewice, obejmujący całą gminę (zbiornik w górnym jurajskich utworach szczelinowo- krosowych),
- GZWP nr 405 – Niecka Radomska (zbiornik w górnokredowych otworach szczelinowo- porowych).

Dla GZWP Goszczewice wykonano dokumentację hydrologiczną określającą warunki dla ustalenia stref ochronnych. Na terenie gminy Wolanów wyznaczono obszary szczególnej ochrony „A” i „B” (odporność średnia) oraz obszar zwykłej ochrony „C” (odporność duża).

WODY POWIERZCHNIOWE

Gmina leży w dorzeczu rzeki Radomki oraz jej dopływów Szabasówka, Jabłonica, Garlica i Dobrzyca z bezimiennymi ciekami. Wahania poziomów wód na rzece nie są duże i mieszczą się w granicy do 2,0 m.

LASY

Lasy gminy Wolanów są lasami ochronnymi. Stosownie do przepisu art.77 ustawy z dnia 28 września 1991 roku o lasach (j. t. Dz. U. z 2005 roku Nr 45 poz.435 z późn. zm.) lasy zaliczane do lasów ochronnych na podstawie

przepisów o ochronie gruntów rolnych i leśnych, stały się lasami ochronnymi. Do lasów ochronnych zaliczane były wszystkie lasy położone w odległości do 10 km od granic miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców. Lasy zajmują 732 ha, co stanowi 11,3 % powierzchni gminy.

UŻYTKI EKOLOGICZNE

Na terenie gminy Wolanów występują zabagnienia, naturalne zbiorniki wodne, torfowiska utrzymujące bioróżnorodność oraz przyczyniające się do prawidłowego rozwoju ekosystemu leśnego podnosząc jego odporność biologiczną na szkodniki owadzie i grzybowe dzięki wpływowi na zróżnicowanie lokalnego mikroklimatu.

TERENY CENNE PRZYRODNICZO

Miejscowość Wolanów nie posiada terenów cennych przyrodniczo. Natomiast w gminie Wolanów elementami objętymi ochroną prawną są:

- zespół parkowo – dworski w Strzałkowie (pow. 4,5 ha) z aleją grabową,
- zespół parkowo – dworski w Walinach (pow. 11,26 ha),
- park w Młodocinie Większym (pow. 5,1 ha),
- młyn wodny w Soszynie (pow. 0,0840 ha).

2.3. Turystyka

O warunkach i możliwościach rozwoju funkcji wypoczynkowej w obszarze gminy Wolanów przesądzają:

- walory środowiska przyrodniczego i położenie,
- istniejące i planowane zainwestowanie o charakterze inwestycyjnym.

Walory środowiska przyrodniczego i położenie w obszarze przesądzające o warunkach rozwoju funkcji wypoczynkowej to przede wszystkim dolina rzeki Radomki, lasy i bliskość Radomia, a także i Warszawy.

W gminie Wolanów wyznacza się obszary letniskowo - wypoczynkowe w miejscowościach: Wolanów, Rogowa, Wymysłów i Mniszek oraz pojedyncze działki w pozostałych sołectwach. W związku z wybudowaniem zbiornika wodnego na rzece Radomce, potencjalnie zainteresowanie na działki w obszarze gminy szacownie się zwiększyło, o charakterze

mieszkaniowo-letniskowym i letniskowym w miejscowościach: Wymysłowie, Rogowej, Mniszku, Zabłociu i Bieniędzicach.

Pomimo, że w gminie Wolanów nie ma obecnie zarejestrowanych ośrodków agroturystycznych można doskonale odpocząć na łonie natury. Tereny gminy Wolanów zachwycają niezwykle barwnymi krajobrazami o każdej porze roku.

Niewątpliwie dużą atrakcją dla turystów może okazać się zbieranie grzybów, które pojawiają się już wczesną wiosną, a kończą późną jesienią. Dzięki dużej ilości młodych lasów sosnowych i modrzewiowych tereny te obfitują w maślaki. Również możliwość obcowania ze zwierzętami, zarówno domowymi jak i dzikimi może zainteresować przybyszów z aglomeracji miejskich.

ZALEW DOMANIOWSKI

Na terenie gminy występuje część zbiornika retencyjnego - to 500-hektarowy zalew na rzece Radomce o długości 7 km i szerokości 1,2 km, głębokość akwenu dochodzi do 9 m. Przy maksymalnym poziomie spiętrzenia 160,00 m n.p.m. zbiornik mieści do 11,5 mln m³ wody zgromadzonej na powierzchni 7,5 km². Długość Jeziora wynosi 5 km, szerokość od 0,5km w rejonie zapory do 2,5 km w jego części środkowej, a średnia głębokość 2,5 m. Pojemność użyteczna zbiornika równa jest 62 mln m³.

Jest tu kilka parkingów, boisko do siatkówki plażowej, przystań, gdzie można wynająć motorówkę. Zalew ma ponad półkilometrową zaporę. Tuż przy niej znajduje się ośrodek, gdzie można wynająć pokoje - Gospodarstwo Pomocnicze Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Warszawie, Oddział w Radomiu. Wybudowany zbiornik spełnia znaczącą rolę w gospodarce regionu. Do jego funkcji należą: zasilanie wodą w okresach suszy, wykorzystanie spiętrzenia dla celów energetycznych, prowadzenie zorganizowanej gospodarki rybackiej, rozwój turystyki i rekreacji. Zbiornik staje się miejscem bytowania wielu gatunków ptaków, w tym wodno-błotnych.

Zalew w Domanowie

SZLAKI ROWEROWE

W ostatnim okresie z inicjatywy Związku Gmin „Radomka” zostało wyznaczonych około 300 km szlaków rowerowych biegnących doliną Radomki. Część szlaków przebiega przez gminę.

19 szlaków rowerowych otaczających akwen prowadzi przez gminy należące do Związku Gmin Radomka: Jedlińsk, Zakrzew, Wolanów, Wieniawa, Przysucha i Przytyk. Ośią sieci jest trasa Jedlińsk - Przytyk - Domanów - Przysucha, do której dochodzą boczne szlaki. Szlaki te będą po asfalcie i po leśnych duktach, wystarczy więc rower trekkingowy. Najlepiej wybrać się tu co najmniej na tydzień i właśnie jesienią, kiedy słońce już tak nie przypieka, a nad zalewem jest mniej ludzi.

Gmina Wolanów jest typową gminą o charakterze rolniczym. Ważną rolę spełnia zbiornik „Domaniów”. Główną funkcją zbiornika jest poprawienie retencji, ale również ma on spełniać funkcję rekreacji.

Na terenie gminy Wolanów w 2007 roku zarejestrowanych było ogółem 413 podmiotów gospodarki narodowej (zarejestrowanych w rejestrze REGON w 2008 roku). W tym 11 w sektorze publicznym i 402 w prywatnym. Zdecydowaną większość stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (350 podmiotów).

Rozwój inwestycji w gminie generuje również popyt na usługi w zakresie usług bytowych, usług związanych z ochroną i rehabilitacją zdrowia, jak również usług związanych ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem. W przyszłości przewiduje się powstanie stałych obiektów turystycznych na terenach, dla których opracowano plany miejscowe oraz dla których takie plany zostaną opracowane.

Głównym źródłem utrzymania dla mieszkańców gminy stanowi rolnictwo. W sektorze indywidualnym jest około 70% ludności w wieku produkcyjnym. Wiąże się to z położeniem gminy w rejonie podmiejskim

oraz w rejonie koncentracji intensywnych upraw ogrodniczych wymagających zwiększonego nakładu pracy.

Potencjalnymi miejscami pracy poza rolnictwem są usługi na rzecz rolnictwa, usługi agroturystyczne oraz drobny przemysł i handel. Na terenie gminy najbardziej rozwinięta jest branża produkcji śrub.

Pozostałe branże to:

- Tapicerstwo i produkcja mebli
- Szycie odzieży
- Blacharstwo, lakiernictwo pojazdowe oraz obsługa i naprawa samochodów
- Garbarnia
- Sklepy spożywcze
- Usługi transportowe

Potencjalnymi miejscami pracy poza rolnictwem są usługi na rzecz rolnictwa, usługi agroturystyczne oraz drobny przemysł i handel. Dodatkowo należy nadmienić, że wielu mieszkańców dojeżdża do pracy do sąsiednich gmin i do Radomia.

Ilość osób zatrudnionych w danych sektorach w gminie Wolanów według danych GUS z 31.XII.2008 roku:

Podmioty gospodarcze w gminie Wolanów (31.XII.2008)	Liczba jednostek gospodarczych
ogółem	428
Sektor publiczny	11
Sektor prywatny	417
Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD 204	
	Liczba jednostek gospodarczych
Sekcja A – Rolnictwa, łowiectwo, leśnictwo	35
Sekcja B - Rybactwo	-
Sekcja C – Górnictwo	-
Sekcja D – Przetwórstwo przemysłowe	88
Sekcja E – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	-
Sekcja F - Budownictwo	53
Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny	162
Sekcja H – Hotele i restauracje	8
Sekcja I – Transport, gospodarka magazynowa i łączność	30

Sekcja J – Pośrednictwo finansowe	5
Sekcja K – Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	13
Sekcja L – Administracja publiczna i obrona narodowa, ubezpieczenia społeczne i zdrowotne	7
Sekcja M - Edukacja	7
Sekcja N – Ochrona Zdrowia i pomoc społeczna	5
Sekcja O – Działalność usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna	15
Sekcja P – Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	-
Sekcja Q – Organizacje i zespoły eksterytorialne	-

Tabela 1. Podmioty gospodarcze w gminie Wolanów na podstawie danych GUS

POZIOM BEZROBOCIA

W obszarze subregionu radomskiego „stopa bezrobocia” kształtuje się powyżej średniej krajowej.

Wielkość bezrobocia w obszarze gminy przekroczyła tzw. „bezpieczną stopę bezrobocia” określaną na 10%, przekraczając 25%. Według danych GUS z grudnia 2008 zarejestrowanych osób bezrobotnych jest 766, przy 777 pracujących (bez pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie).

W gminie prawo do korzystania z pomocy społecznej przysługuje osobom bez źródeł dochodów lub o bardzo niskich dochodach nie przekraczających najniższej emerytury. Pomoc udzielana jest w formie zasiłków stałych, dodatków do zasiłków stałych, zasiłków okresowych, świadczeń celowych.

GŁÓWNI PRACODAWCY

Ze względu na charakter gminy miejsca pracy będą powstawać szczególnie w sferze usług na rzecz rolnictwa jak i usług o charakterze rekreacyjno-turystycznym. Potencjalnym miejscem pracy osób nieutrzymujących się z rolnictwa jak i też usług na rzecz gminy pozostaje miasto Radom.

Na terenie gminy głównymi pracodawcami są:

- PIPELIFE – Strzałków Polska S.A. Kartoszyn, produkuje rury z tworzywa sztucznego do wody i kanalizacji, zatrudnia około 50 osób,
- Mleczarnia „FIGAND” Spółka Jawna w Kolonii Wawrzyszów, produkuje wyroby mleczarskie, zatrudnia około 50 osób,
- **BIAK-MAS Spółka Jawna Białek Bartosz i Białek Andrzej – Wolanów, produkuje mięso, przetwory z mięsa (wędliny), zatrudnia około 35 pracowników,**
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno Hurtowe „MEBLOWKRĘT” Krzysztof Borkowski w Garnie, produkuje wyroby śrubowe, wkręty i podkładki, zatrudnia około 18 osób,
- **Spółka Cywilna „DAKMET” w Wolanowie, zatrudnia około 20 osób oraz na terenie Radomia około 100 osób.**

2.5. Infrastruktura techniczna

Gmina Wolanów jest zwodociągowana, stelefonizowana, zaopatrywana w energię elektryczną, mieszkańcy mają częściowy dostęp do Internetu. Ponadto Wolanów leży w zasięgu wszystkich operatorów telefonii komórkowej, na jej terenie znajdują się stacje bazowe operatorów sieci Era, Plus, Orange, Play.

STAN SYSTEMU KOMUNIKACJI

Na obszarze gminy Wolanów podstawowy układ komunikacyjny tworzą:

- drogi krajowe
- drogi wojewódzkie,
- drogi powiatowe,
- drogi gminne.

Wolanów leży przy drodze krajowej nr 12 Radom - Łódź około 12 km na zachód od Radomia. Droga ta została zmodernizowana, dzięki czemu jakość podróży znacznie się poprawiła. Przez teren gminy Wolanów biegnie też droga wojewódzka nr 733, łącząca cztery gminy powiatu radomskiego : Zakrzew- Wolanów-Kowala- Skaryszew. Zarówno do siedziby gminy w Wolanowie jak i do Radomia można dojechać autobusem PKS Radom, prywatnym busem oraz autobusem linii „W” i „D”. Podróż do dworca PKP w Radomiu zajmuje 30-40 minut. Najbliższa stacja kolejowa to Wolanów. Można stamtąd bezpośrednio odjechać do Przysuchy, Drzewicy, Radomia, Koluszek i Łodzi.

Na terenie gminy występuje średni standard dróg powiatowych i gminnych związany z małymi parametrami technicznymi, złym stanem nawierzchni utwardzonych bądź zupełnym jej brakiem, swoboda dostępności (pieszych, rowerzystów, pojazdów konnych i rolniczych) szczególnie niewskazane wzdłuż ciągów wojewódzkich i powiatowych stwarza zagrożenie i uciążliwości dla użytkownika. Dużą uciążliwością są hałas i spaliny wpływające bardzo niekorzystnie na najbliższe otoczenie - pas obszarów wzdłuż tych tras.

STOPIEŃ UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ

Gmina opracowała program zwodociągowania składający się z czterech etapów realizacyjnych. Stopień zwodociągowania gminy wynosi 98 %. W ramach uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej w bezpośrednim otoczeniu zalewu Domaniów do kanalizacji podłączone zostały 2 wsie – Mniszek i Rogowa.

Stopień skanalizowania gminy wynosi 7,7%

W Wolanowie funkcjonuje następująca oczyszczalnia ścieków:

- „DAK-MET” Wolanów wyd. 5 m³/ dobę
- W Zakładzie Mleczarskim „FIG-AND” Wawrzyszów Kolonia – wyd.- 20 m³/ dobę

STOPIEŃ UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI ENERGETYCZNEJ

Wszystkie gospodarstwa w Wolanowie mają dostęp do elektryczności. Przez obszar gminy przebiegają dwie linie elektroenergetyczne 220 kV i jedna-110 kV. Powodują one ograniczenia w zagospodarowaniu terenów w ich bezpośrednim sąsiedztwie. Ponad to występują jeszcze linie średniego napięcia 15 kV i linie rozpraszające energię do wszystkich obiektów.

Okolo 5,2% wsi posiada zaniżone parametry zasilania w energię elektryczną.

STOPIEŃ UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI ODPADAMI STAŁYMI

Na terenie gminy Wolanów funkcjonuje wysypisko śmieci w miejscowości Bieniędzice. Teren gminy objęty jest selektywną zbiórką odpadów. Segregacja wstępna odbywa się w gospodarstwach domowych do 5-ciu worków foliowych, do których składane są następujące rodzaje odpadów:

- kolor czarny - odpady komunalne
- kolor biały - makulatura
- kolor żółty - plastik
- kolor niebieski - złom

- kolor zielony - stłuczka szklana

Na gminne wysypisko trafiają odpady nie nadające się do segregacji.

TELEKOMUNIKACJA

Na terenie gminy Wolanów zainstalowania jest automatyczna centrala telefoniczna, a także przebiegają światłowodowe, napowietrzne i kablowe linie telefoniczne. Zapewnia to połączenia z abonentami w kraju i za granicą. Dalszy rozwój instalacji telefonicznych związany będzie z dostosowywaniem systemu do wzrastających potrzeb i rozwoju terenów zabudowanych. Gmina Wolanów jest stelefonizowana w 100 %.

2.6. Infrastruktura społeczna

Obszar gminy o powierzchni 8 225 ha zamieszkuje 8467 osób w 23 sołectwach. Średnia gęstość zaludnienia gminy wynosi 101 osoby na km² (dane Gminy, 31.12.2009).

W miejscowości Wolanów mieszka 701 osób.

Warunki mieszkaniowe ludności gminy mierzone są podstawowymi badanymi wskaźnikami i ulegają systematycznej poprawie. Stopień wyposażenia mieszkań w podstawowe sieci szacuje się w wielkościach:

- wodociąg zbiorowy – 94%,
- łazienki - około 81%,
- centralne ogrzewanie - około 59%.

Ogólna liczba mieszkań w gminie Wolanów wynosi ponad 2312. Powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosi 81,8 m² natomiast średnia powierzchnia użytkowa na 1 osobę wynosi 22,5 m².

Wolanów posiada dość dobrze rozwiniętą infrastrukturę społeczną. Stanowią ją:

Instytucje:

- Urząd Gminy - obiekt nowy, funkcjonalny z siedzibami podstawowych instytucji użyteczności publicznej:
  - Urząd Stanu Cywilnego,
  - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,

Urząd Gminy w Wolanowie

- Placówka pocztowa w Wolanowie,
- Bank Spółdzielczy Rzemiosła w Radomiu, Oddział w Wolanowie,
- Komisariat Policji.

Oświata

- Placówki przedszkolne przy Zespole Szkół,
- Zespół Szkół Ogólnokształcących w Wolanowie obejmujący:
  - Publiczną Szkołę Podstawową w Wolanowie,
  - Publiczne Gimnazjum w Wolanowie,
- Niepubliczne Zaoczne Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych.

Placówki kulturalne:

- Gminna Biblioteka Publiczna,
- Gminny Ośrodek Kultury,
- Świetlica Gminna.

Opieka zdrowotna:

- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Wolanowie z podstawowymi gabinetami lekarskimi i gabinetem zabiegowym,
- Apteka w Wolanowie.

Infrastruktura sportowa:

- Boisko sportowe ogólnodostępne
- Turystyczne szlaki rowerowe
- Place zabaw

2.7. Kapitał społeczny i ludzki**Działalność Zespołu Szkół, Biblioteki i Świetlicy**

W Wolanowie znajduje się Zespół szkół Ogólnokształcących, w którym zatrudnionych jest 66 nauczycieli.

Znajduje się tam biblioteka, świetlica, stołówka i sala informatyczna. Według danych z GUS z grudnia 2008 roku 1 komputer przypada na 18 uczniów.

Dzieci w ramach zajęć z wychowania fizycznego, a także w czasie wolnym mogą korzystać ze szkolnego boiska i sali gimnastycznej. Dla młodszych dzieci przeznaczony jest plac zabaw.

Od 2003 roku w Zespole Szkół Ogólnokształcących w Wolanowie funkcjonuje również Niepubliczne Zaoczne Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych.

Zespół Szkół Ogólnokształcących w Wolanowie

W Zespole Szkół Ogólnokształcących w Wolanowie (ZSO - PSP i PG) mieści się biblioteka i świetlica. Biblioteka szkolna jest pracownią interdyscyplinarną, ośrodkiem informacji dla uczniów, nauczycieli i

rodziców, ośrodkiem edukacji czytelniczej i informacyjnej. Zbiory biblioteki liczą około 10 000 woluminów, ponad 50 kaset wideo, kartoteki zagadnieniowe, teczki tematyczne i czasopisma dla uczniów i nauczycieli. W bibliotece znajdują się trzy stanowiska komputerowe, wykorzystywane przez uczniów i nauczycieli do pracy szkolnej i własnej. Istnieje możliwość skorzystania z zasobów Internetu w celach edukacyjnych. W grudniu 2004 roku utworzono punkt filialny Gminnego Centrum Informacji w Wolanowie. Umożliwia on mieszkańcom gminy pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy. W ramach pracy pedagogicznej biblioteka organizuje liczne konkursy, wystawy, kiermasze, imprezy służące aktywizowaniu czytelnictwa i rozwijaniu kultury czytelniczej. W bibliotece działa Aktyw Biblioteczny oraz "Klub Miłośników Dobrej Książki".

Do najważniejszych zadań biblioteki należą:

- przygotowanie uczniów i nauczycieli do umiejętnego korzystania z różnych źródeł informacji, przydatnych w dalszym kształceniu pracy zawodowej,
- stwarzanie warunków do rozwijania własnych zainteresowań uczniów oraz do przyjemnego spędzania wolnego czasu,
- propagowanie wśród uczniów literatury i rozwijanie ich zainteresowań.

Do najważniejszych zadań świetlicy należą:

- zapewnienie uczniom opieki,
- organizowanie zespołowej nauki, wdrażanie wychowanków do samodzielnej pracy umysłowej i udzielanie indywidualnej pomocy uczniom mającym trudności z nauką,
- rozwijanie zainteresowań intelektualnych, artystycznych, technicznych i plastycznych,
- przygotowanie do właściwego spędzania wolnego czasu; wyrabianie nawyków kulturalnej rozrywki.

Działalność Gminnego Ośrodka Kultury

Na terenie gminy działa Gminy Ośrodek Kultury w Wolanowie. Przy Ośrodku działa zespół taneczny, kółko plastyczne, prowadzone są kursy komputerowe i języka angielskiego. W ośrodku rozpoczynała swoją działalność grupa oazowa (www.oaza.wolanow.prv.pl). Ośrodek jest także miejscem spotkań pokolenia starszego. Spotyka się tutaj Klub „SENIORA”

oraz Związek Kombatantów. Z uwagi na skromną, bo jednoosobową obsadę kadrową tej placówki – ośrodek ściśle współpracuje z Biblioteką Szkolną i Świetlicą w Wolanowie. Wspólnie organizowane są turnieje, konkursy, przedstawienia i inne imprezy okolicznościowe.

Stowarzyszenie Dla Przyszłości Gminy Wolanów

Ostatni okres to czas powstawania i rozwoju licznych lokalnych organizacji pozarządowych – głównie stowarzyszeń, fundacji i innych bardziej lub mniej sformalizowanych struktur społecznych. Wynika to głównie z ożywienia aktywności obywatelskiej i społecznej poszczególnych środowisk terytorialnych i zawodowych oraz z chęci skutecznego ubiegania się o tzw. środki unijne. Tą drogą bowiem łatwiej jest zrealizować przygotowywane projekty i inne zamierzenia, służące rozwojowi miejscowych społeczności. Z podobnych powodów zrodziła się w 2009 także w Wolanowie w środowisku oświatowym i samorządowym inicjatywa powołania Stowarzyszenia o nazwie *Dla Przyszłości Gminy Wolanów*. Jego cele to:

- wszechstronny rozwój mieszkańców gminy,
- efektywna promocja gminy
- lepsze poznawanie i utrwalanie najpiękniejszych kart lokalnej historii oraz kultywowanie etnograficznych wartości.

Program Integracji Społecznej

Gmina Wolanów otrzymała dotację na realizację Programu Integracji Społecznej ze środków Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich (PPWOW). Środki finansowe z Programu umożliwią gminie realizowanie usług społecznych.

Działania podjęte w ramach Programu Integracji Społecznej przyczynić się mogą do podniesienia poziomu integracji społecznej mieszkańców gminy. Ma temu służyć:

- Budowa potencjału instytucjonalnego i społecznego w zakresie strategicznego planowania i realizowania polityki społecznej na poziomie lokalnym.
- Poprawa dostępu mieszkańców gminy do usług, nowych form współpracy i zorganizowanej aktywności, w tym:
  - zwiększenie oferty i standardu usług dla mieszkańców gminy,
  - budowanie sieci usługodawców,
  - wzrost liczby inicjatyw podejmowanych przez społeczność lokalną,

- zwiększenie udziału mieszkańców w doraźnych i bardziej trwałych formach zorganizowanej aktywności.

W ramach programu gmina Wolanów zrealizowała już wiele przedsięwzięć, cieszących się dużym zainteresowaniem ze strony mieszkańców np. Festyn w Wolanowie, kurs komputerowy, kurs tańca, kurs języka niemieckiego i angielskiego.

Projekty unijne – Wieś Aktywna

W ramach Działania 6.3 - "Inicjatywy lokalne na rzecz podnoszenia poziomu aktywności zawodowej na obszarach wiejskich" i Priorytetu VI - "Rynek pracy otwarty dla wszystkich" na terenie gminy Wolanów został zrealizowany projekt pt. "Wieś aktywna - inicjatywa gminy Wolanów na rzecz aktywizacji i samoorganizacji mieszkańców obszarów wiejskich" w 2010 roku. Głównym celem projektu jest podniesienie zdolności do zatrudnienia oraz mobilności przestrzennej i zawodowej osób zamieszkujących na obszarach wiejskich poprzez przygotowanie ich do podjęcia pracy w zawodach pozarolniczych oraz wykorzystania szans związanych z powstawaniem nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich.

Organizatorem projektu są: Urząd Gminy Wolanów w partnerstwie ze Stowarzyszeniem LGD "Razem dla Radomki" i Agencją Zarządu Nieruchomości i Rozwoju Regionalnego Sp. z o.o. w Radomiu.

Projekt obejmuje cykl szkoleń z następującej tematyki:

- Przedsiębiorczość na terenach wiejskich
- Programy operacyjne na lata 2007-2013
- Marketing produktów lokalnych
- Obsługa komputera
- Praktyczne przygotowanie wniosków o dofinansowanie

Pozostałe stowarzyszenia działające w Wolanowie

- Ochotnicza Straż Pożarna,
- Klub Sportowy Jaguar
- Klub Seniora
- Związek Kombatantów

Ponadto gmina Wolanów należy do stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Razem dla Radomki” oraz do Związku Gmin „Radomka”.

3. ANALIZA SWOT

Narzędziem stosowanym w analizie strategicznej jest zestawienie mocnych i słabych stron analizowanego podmiotu, w tym przypadku miejscowości Wolanów, oraz określenie szans i zagrożeń rozwojowych. Nazwa SWOT pochodzi z języka angielskiego i oznacza:

- S - Strengths (silne strony)
- W - Weaknesses (słabe strony)
- O - Opportunities (możliwości)
- T - Threats (zagrożenia).

Przyjęta metoda pozwala na zebranie i uszeregowanie informacji o potencjale rozwojowym danej miejscowości oraz o dostrzeganych barierach.

3.1. Mocne strony miejscowości

- Korzystne położenie w pobliżu Radomia i aglomeracji warszawskiej z dobrym dojazdem samochodowym i połączeniami komunikacyjnymi
- Położenie przy linii kolejowej Radom-Łódź,
- Położenie przy drodze krajowej Radom-Piotrków Trybunalski,
- Powszechny dostęp do elektryczności,
- Wysoki poziom zwiadociągowania,
- Powszechny dostęp do kanalizacji,
- Powszechny dostęp do sieci telefonicznej,
- Wyposażenie miejscowości w oświetlenie uliczne,
- Inwestycje władz samorządowych w bazę i infrastrukturę systemu społecznego,
- Umiejętność pozyskiwania środków zewnętrznych przez władze lokalne,
- Dobrze wyposażona biblioteka gminna,
- Ośrodek zdrowia na terenie gminy,
- Atrakcyjne pod względem turystycznym i nieskażone środowisko naturalne,
- Duże zasoby gruntów przeznaczonych pod zabudowę jednorodzinną i rekreacyjną,
- Tereny gminne przeznaczone do zagospodarowania na cele wypoczynku i rekreacji,
- Rozwój inwestycji w gminie.

3.2. Słabe strony miejscowości

- Brak wystarczającej liczby miejsc pracy na terenie miejscowości i gminy,
- Brak odpowiedniej infrastruktury krajoznawczo – turystycznej (parkingi, oznakowania, miejsca aktywnego wypoczynku).
- Zły stan dróg powiatowych i wojewódzkich,
- Bardzo wysoki poziom bezrobocia,
- Niezgazyfikowanie wsi,
- Niedostosowanie obiektów użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych,
- Uzależnienie od alkoholu,
- Brak wyposażonych świetlic wiejskich, boisk itp.,
- Brak chodników
- Niewystarczające środki na zadania z zakresu polityki społecznej,
- Pokoleniowość rodzin korzystających z pomocy społecznej,
- Zbyt mała ilość placówek pomocy społecznej,
- Brak miejsca spotkań dla mieszkańców,
- Słabe zintegrowanie mieszkańców,
- Niewystarczająca infrastruktura sportowa,
- Słabe gleby utrudniające produkcję rolną.

3.3. Szanse

- Rozwój turystyki – agroturystyki,
- Rozwój turystyki nad jeziorem Domaniowskim,
- Rozwój inwestycji w gminie,
- Wzrost atrakcyjności związany z rozbudową lokalnej infrastruktury,
- Możliwość uzyskania środków ze źródeł zewnętrznych (np. PROW),
- Możliwość pozyskania inwestorów w zakresie rozbudowy zaplecza turystycznego,
- Rozbudowa obiektów rekreacyjnych, wypoczynkowych i terenów zielonych,
- Rozwój sektora usług i drobnej wytwórczości,
- Rozwój organizacji pożytku publicznego na terenie gminy,
- Aktywizacja ludności.

3.4. Zagrożenia

- Brak zaangażowania młodzieży w sprawy miejscowości,
- Duże bezrobocie,
- Pogarszające się warunki bytowe społeczeństwa,
- Postępujące rozwarstwienie materialne społeczeństwa,
- Brak możliwości finansowych na realizację inwestycji, infrastrukturalnych i programów rozwojowych,
- Polityka gospodarcza i podatkowa państwa,
- Migracja z terenu miejscowości ludzi młodych i wykształconych.
- Roszczeniowa postawa osób objętych pomocą społeczną,
- Wzrastająca przestępczość i poczucie zagrożenia,
- Wzrost agresji wśród młodzieży,
- Brak dostatecznie rozwiniętej infrastruktury pomocy społecznej,
- Zanieczyszczanie wód i lasów

4. OPIS PLANOWANYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ – LATA 2010 – 2017

Poniżej zostały przedstawione najważniejsze przedsięwzięcia z punktu widzenia mieszkańców Wolanowa. Działania te koncentrują się głównie na poprawie infrastruktury technicznej miejsc o szczególnym znaczeniu dla miejscowości, poprawy wyglądu i estetyki Wolanowa, a tym samym warunków i jakości życia jego mieszkańców. Największą uwagę zwrócono na potrzebę kanalizacji i gazyfikacji miejscowości, poprawę jakości nawierzchni mniejszych dróg gminnych, budowę chodników dla pieszych i ich oświetlenia na niektórych odcinkach oraz powstanie miejsc do spotkań i integracji lokalnej społeczności. Zgłoszono również potrzebę modernizacji terenu wokół Urzędu Gminy z naciskiem na ułatwienia dla osób niepełnosprawnych. Jednak najważniejszy dla mieszkańców jest remont i odnowienie budynku Strażnicy i byłego GOKu, który opuszczony i zniszczony psuje cały obraz i wizerunek centrum Wolanowa. Mieszkańcy z sentymentem wspominają dawne czasy, kiedy Gminny Ośrodek Kultury tętnił życiem i był miejscem spotkań dla ludzi z okolicznych wsi. Dlatego, aby wyjść naprzeciw potrzebom mieszkańców na najbliższe lata gmina Wolanów zaplanowała następujące inwestycje:

I. Remont placu Rynku

Cel i przeznaczenie
W 2010 roku, w celu polepszenia jakości życia mieszkańców oraz poprawienia estetyki wyglądu głównej ulicy miejscowości rozpoczęły się prace remontowe placu Rynku. Cały projekt i inwestycja będzie miał swoją kontynuację w roku 2012, kiedy odnowiony będzie park w Wolanowie oraz zostaną posadzone róże wzdłuż drogi. Wszystkie te działania pozwolą na większą identyfikację mieszkańców ze swoim miejscem zamieszkania oraz wpłyną na poprawę wizerunku Wolanowa w okolicy.
Finansowanie:
Środki własne Gminy
Koszty inwestycji:
70 000 zł
Harmonogram:
Rok 2010

Realizacja:

Zakończona, ale zaplanowano dalsze inwestycje i kontynuację prac na rok 2012.

II. Budowa drogi asfaltowej na odcinku 130mb.**Cel i przeznaczenie**

Główne ulice i obszary zwartej zabudowy w centrum miejscowości stanowią drogi krajowe, wojewódzkie i powiatowe, które posiadają nawierzchnie utwardzone (w gorszym lub lepszym stanie). Istnieją jednak krótkie odcinki dróg gminnych będących połączeniem głównych ulic. Taki odcinek stanowi droga położona w centrum miejscowości, która pozwala na przejazd z drogi wojewódzkiej do drogi powiatowej bez potrzeby włączania się w ruchliwy odcinek drogi krajowej i jednocześnie skraca objazd. W trosce o bezpieczeństwo mieszkańców powstała inicjatywa ulepszenia nawierzchni krótkiego odcinka drogi gminnej.

Finansowanie:

Środki własne Gminy

Koszty inwestycji:

160 260, 09 zł

Harmonogram:

Rok 2011

Realizacja:

Dokumentacja i Przetarg w trakcie przygotowania.

III. Remont placu wokół Urzędu Gminy**Cel i przeznaczenie**

Obecnie życie mieszkańców wsi Wolanów oraz mieszkańców gminy koncentruje się w miejscu, gdzie funkcjonuje większość instytucji gminnych. Skumulowanie działalności Urzędu Gminy, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Gminnej Biblioteki i Gminnego Centrum Kultury,

w którym funkcjonuje Gminne Centrum Informacji oraz działalność poczty i policji w dwóch, blisko sąsiadujących, okazałych budynkach, spowodowało, że stało się ono miejscem spotkań mieszkańców zarówno w sprawach urzędowych jak i społeczno-kulturalnych.

Obszar ten ma szczególne znaczenie dla zaspokajania potrzeb mieszkańców oraz sprzyja nawiązywaniu kontaktów społecznych, dlatego też, w pierwszej kolejności remontu i odpowiedniego dostosowania do swych funkcji wymaga plac przy w/w instytucjach. Wydzielenie miejsc parkingowych, postojowych, chodników i wyposażenie w podjazdy dla osób niepełnosprawnych oraz stosowne oświetlenie uliczne terenu, podkreśli jego charakter funkcjonalo-przestrzenny i nada temu miejscu odpowiedniej rangi i prestiżu nie tylko z korzyścią dla społeczności lokalnej, ale będzie także stanowić wizytówkę miejscowości. Miejsce to koncentruje życie społeczności lokalnej, i dlatego oprócz względów społecznych wzięto pod uwagę bezpieczeństwo użytkowników tego terenu tj. mieszkańców miejscowości i całej gminy oraz położenie względem ruchliwej drogi krajowej (odpowiednia ilość miejsc parkingowych i postojowych oraz oświetlenie ulicy i placu). Inwestycja ta jest inicjatywą mieszkańców dbających o wygląd i estetykę miejsca, w którym żyją, mieszkają i pracują.

Finansowanie:

Środki własne Gminy + środki PROW

Koszty inwestycji:

700 000zł

Harmonogram:

Rok 2012

Realizacja:

Dokumentacja i Przetarg w trakcie przygotowania.

IV. Zagospodarowanie parku w Wolanowie

Cel i przeznaczenie
W trosce o estetykę miejscowości Wolanów, na rok 2012 planowane są działania, które oprócz nakładów finansowych kalkulowanych na ok. 101.000 zł, uwzględniają zaangażowanie mieszkańców. Planowane prace pozwolą na upiększenie głównej ulicy miejscowości, a jednocześnie drogi krajowej. Wspólna praca społeczności lokalnej wpłynie pozytywnie na wizerunek miejscowości i będzie mobilizowała do dalszego upiększania i dbania o poprawę wyglądu.
Finansowanie:
Środki własne Gminy
Koszty inwestycji:
100 000zł
Harmonogram:
Rok 2012
Realizacja:
Dokumentacja i Przetarg w trakcie przygotowania.

V. Nasadzenie róż wzdłuż drogi krajowej Nr 12

Cel i przeznaczenie
Jest to kontynuacja działań mających na celu poprawę estetyki wyglądu Wolanowa.
Finansowanie:
Środki własne Gminy
Koszty inwestycji:
1 000zł
Harmonogram:

Rok 2012

Realizacja:

Dokumentacja i Przetarg w trakcie przygotowania.

VI. Remont kapitalny budynku Strażnicy i byłego GOK-u**Cel i przeznaczenie**

Zadania planowane na rok 2013 przewidują przywrócenie do funkcjonowania opuszczonego budynku dawnego Gminnego Ośrodka Kultury oraz strażnicy, jak i remont placu przylegającego do tego obiektu.

Opuszczony i częściowo zdewastowany budynek znajdujący się w centrum miejscowości nie przysparza jej splendoru i nie najlepiej świadczy o włodarzach gminy. Jednak przyczyny takiej sytuacji należy upatrywać o wiele głębiej. Nieuregulowana sytuacja prawna nieruchomości oraz brak wspólnej wizji przeznaczenia obiektu przez lata doprowadziła do takiego jej stanu. Biorąc pod uwagę fakt lokalizacji tego obiektu (przy drodze krajowej Nr 12), potrzebę rozwiązania tego problemu widzą nie tylko mieszkańcy Wolanowa, ale i całej gminy. Stan techniczny i estetyczny budynku psuje efekt zmian jakie zachodzą w ostatnich latach w infrastrukturze i krajobrazie wiejskim. Podjęcie wszelkich działań poprawiających tę sytuację będzie dobrze odbierane przez społeczeństwo, które szeroko poruszało ten problem na etapie pracy nad Planem Odnowy Miejscowości Wolanów.

Finansowanie:

Środki własne Gminy

Koszty inwestycji:

800 000zł

Harmonogram:

Rok 2013

Realizacja:

Dokumentacja i Przetarg w trakcie przygotowania.

VII. Remont placu przed strażnicą i ulicy wzdłuż strażnicy

Cel i przeznaczenie
Jak wyżej opisane, równocześnie z remontem budynku strażnicy i byłego GOK-u zaplanowano również remont placu i ulicy wzdłuż tej strażnicy dla zapewnienia estetyki wyglądu nowego obiektu oraz bezpieczeństwa mieszkańców z niego korzystających.
Finansowanie:
Środki własne Gminy + środki UE
Koszty inwestycji:
200 000zł
Harmonogram:
Rok 2013
Realizacja:
Dokumentacja i Przetarg w trakcie przygotowania.

VIII. Budowa drogi asfaltowej (odnoga ul. Radomskiej)

Cel i przeznaczenie
Inwestowanie w infrastrukturę drogową wynika z potrzeby poprawy stanu technicznego dróg gminnych, które po ich ulepszeniu stanowią będą całość systemu komunikacji poprzez łączenie drogami gminnymi dróg wyższej kategorii. Jednak przed przystąpieniem do tej inwestycji niezbędne będzie geodezyjne wskazanie przebiegu drogi i ewentualne pozyskanie gruntów na jej prawidłowy przebieg oraz wykonanie odwodnienia drogi.
Finansowanie:
Środki własne Gminy
Koszty inwestycji:

100 000zł

Harmonogram:

Rok 2014

Realizacja:

Dokumentacja i Przetarg w trakcie przygotowania.

IX. Budowa chodnika wzdłuż ul Franciszkowskiej.**Cel i przeznaczenie**

W dobie budowy szeregu dróg o standardzie europejskim oczywistym jest budowa chodnika dla pieszych. W istniejących, nie modernizowanych drogach powiatowych, jaką stanowi ul. Franciszkowska brak chodnika a nawet pobocza wśród zwartej zabudowy miejscowości Wolanów stanowi zagrożenie dla pieszych użytkowników drogi, a szczególnie dla dzieci uczęszczających tą drogą do szkoły.

Finansowanie:

Środki własne Gminy

Koszty inwestycji:

150 000zł

Harmonogram:

Rok 2014

Realizacja:

Dokumentacja i Przetarg w trakcie przygotowania.

X. Kanalizacja wsi**Cel i przeznaczenie**

Inwestycja w kanalizację wsi Wolanów jest postulowana przez mieszkańców od kilku lat. Z uwagi na zwartą zabudowę mieszkalną oraz

zbyt małe powierzchnie nieruchomości gruntowych wokół budynków mieszkalnych w centrum Wolanowa niezbędne jest wykonanie sieci kanalizacyjnej. Wywóz nieczystości płynnych ze zbiorników przydomowych (szamb) stanowi niejednokrotnie problem z dojazdem wozu asenizacyjnego a nieszczelność tych zbiorników wywołuje niejednokrotnie konflikty sąsiedzkie oraz naraża mieszkańców na duże koszty eksploatacji z uwagi na napływ wód podskórnych do tych zbiorników. Budowa przydomowych oczyszczalni z uwagi na niską chłonność gruntów oraz zbyt zwartą zabudowę jest raczej niemożliwa. Takie rozwiązania będą stosowane tam. Gdzie budowa sieci jest niemożliwa lub nie efektywna. Problem odprowadzenia ścieków w miejscowości Wolanów wymaga dokładnej analizy sytuacji oraz odpowiedniego zaplanowania działań w najbliższym czasie, gdyż uruchomione zostały środki finansowe w ramach Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska, o które gmina Wolanów winna się ubiegać.

Finansowanie:

Środki własne Gminy + Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska

Koszty inwestycji:

5 000 000zł

Harmonogram:

Rok 2015

Realizacja:

Dokumentacja i Przetarg w trakcie przygotowania.

XI. Budowa przedszkola

Cel i przeznaczenie

W celu stworzenia warunków do rozwoju i edukacji dzieci w wieku przedszkolnym mieszkańcy miejscowości postulują o budowę w Wolanowie przedszkola. Biorąc pod uwagę fakt, że gmina nie prowadzi publicznego przedszkola, to odpowiednim działaniem w kierunku poprawy warunków jakości życia mieszkańców powinna być budowa takiego obiektu w Wolanowie. W miejscowość posiadającej na swym terenie Zespół Szkół

Ogólnokształcących oraz gminne instytucje kultury jak biblioteka i centrum kultury oraz prywatne zakłady produkcyjne i usługowe będące miejscem zatrudnienia wielu osób zlokalizowanie przedszkola winno stanowić naturalny kierunek rozwoju miejscowości. Przedszkole powinno stanowić element polityki oświatowej dający podstawę i wyrównanie startu dla dzieci z miejscowości wiejskich. Stąd potrzeba budowy przedszkola jest inicjatywą młodych rodziców, którzy zdecydowali się na pozostanie w rodzinnej miejscowości z wiarą, że troska o młode pokolenia i ich dalszą edukację będzie świadomym działaniem władz lokalnych.

Finansowanie:

Środki własne Gminy + środki UE

Koszty inwestycji:

2 500 000zł

Harmonogram:

Rok 2015

Realizacja:

Dokumentacja i Przetarg w trakcie przygotowania.

XII. Gazyfikacja wsi

Cel i przeznaczenie

Inwestycja w gazyfikację wsi Wolanów jest postulowana przez mieszkańców od kilku lat. Ponieważ dostęp do sieci gazowych na terenie gminy jest na etapie projektu w jej wschodniej części sąsiadującej bezpośrednio z miastem Radomiem, niezbędne jest doprowadzenie głównej nitki sieci gazowej do granic gminy. Inwestorem budowy sieci na tym etapie jest Mazowiecka Spółka Gazownicza. W dalszym przebiegu sieci gazowej przez teren gminy inwestorem może być również gmina Wolanów przy udziale środków unijnych. Gazyfikacja wsi, zgodnie z opiniami mieszkańców, ma znacznie poprawić jakość życia, zmniejszyć bieżące koszty prowadzenia gospodarstwa domowego. Da też ważną podstawę do dalszego rozwoju wsi.

Finansowanie:
Środki własne Gminy + środki UE
Koszty inwestycji:
1 500 000zł
Harmonogram:
Rok 2016/2017
Realizacja:
Dokumentacja i Przetarg w trakcie przygotowania.

Poniżej zestawiono wszystkie zaplanowane inwestycje na terenie gminy i sołectwa Wolanów w latach 2010-2017.

Lp.	Nazwa inwestycji	Koszt realizacji	Harmonogram	Źródło finansowania
1.	Remont placu Rynku	70 000 zł	2010	Gmina
2.	Budowa drogi asfaltowej na odcinku 130mb.	160 260,09zł	2011	Gmina
3.	Remont placu wokół Urzędu Gminy	700 000 zł	2012	Gmina + PROW
4.	Nasadzenie róż wzdłuż drogi krajowej Nr 12	1000 zł	2012	Gmina
5.	Zagospodarowania parku w Wolanowie	100 000 zł	2012	Gmina
6.	Remont kapitalny budynku Strażnicy i byłego GOK-u	800 000 zł	2013	Gmina + UE
7.	Remont placu przed strażnicą i ulicy wzdłuż strażnicy	200 000 zł	2013	Gmina
8.	Budowa drogi asfaltowej-odnoga ul. Radomskiej	100 000 zł	2014	Gmina
9.	Budowa chodnika wzdłuż ul. Franciszkowskiej	150 000 zł	2014	Gmina
10.	Kanalizacja wsi	5 000 000zł	2015	Gmina + UE + Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska
11.	Budowa przedszkola	2 500 000	2015	Gmina + UE
12.	Gazyfikacja wsi	1 500 000 zł	2016/2017	Gmina + UE + Mazowiecka Spółka Gazownictwa

Bezpośrednimi odbiorcami projektu będzie lokalna społeczność Wolanowa, jednak nowa infrastruktura będzie mogła być wykorzystywana również

przez mieszkańców całej gminy i turystów, których w miejscowości będzie coraz więcej.

Realizacja zadań w ramach Planu Odnowy Miejscowości Wolanów przyczyni się do polepszenia wizerunku miejscowości, podniesienia poziomu życia lokalnej społeczności, rozwoju społeczno-kulturowego oraz pobudzenia aktywności sportowo-rekreacyjnej. Ma służyć głównie integracji społeczności lokalnej i wzrostowi lokalnego patriotyzmu, rozwojowi organizacji społecznych, a także zmniejszeniu problemów w sferze patologii społecznych. Mieszkańcy miejscowości staną się bardziej zżyci ze sobą poprzez wspólne inicjatywy lokalnych. Będą mogli spędzać czas w przyjaznym otoczeniu, organizując wspólne przedsięwzięcia, co będzie sprzyjać nawiązywaniu kontaktów społecznych. Remont placu przy obiektach użyteczności publicznej z uwagi na ich funkcje, da mieszkańcom poczucie wspólnej odpowiedzialności i troski o to miejsce, tak potrzebne do prawidłowego funkcjonowania w sferze relacji społecznych.

5. WDROŻENIE I MONITOROWANIE PROJEKTU

Przedsięwzięcia ujęte w niniejszym Planie Odnowy Miejscowości są zgodne z podstawowymi założeniami zawartymi w strategicznych dokumentach dotyczących rozwoju Polski, województwa i Gminy.

Wdrażanie Planu Odnowy Miejscowości rozpocznie się poprzez wprowadzenie go w życie uchwałą Rady Gminy Wolanów. Odpowiedzialnym za jego realizację będzie Wójt Gminy. System wdrażania Planu Odnowy Miejscowości realizowany będzie w oparciu o system pomocy strukturalnej Unii Europejskiej.

Plan Odnowy Miejscowości stanowi dokument otwarty, który powinien odzwierciedlać potrzeby oraz priorytetowe działania związane z rozwojem społecznym, gospodarczym i przestrzennym Wolanowa oraz lokalnej społeczności. POM poddawany będzie systematycznej, okresowej analizie i ocenie oraz będzie w razie potrzeby aktualizowany w zakresie dostosowania do zmieniających się uwarunkowań.

Do monitorowania, oceny realizacji programu i jego aktualizacji służyć będzie system współpracy pomiędzy podmiotami programu oraz osiągane wskaźniki produktów, rezultatów i oddziaływania.

Monitorowanie każdego przedsięwzięcia - czyli dbanie o prawidłowy jego przebieg przez cały czas jego trwania polega na systematycznym zbieraniu, zestawianiu i ocenie informacji rzeczowych i finansowych w postaci ustalonych wskaźników, które opisują jego postęp i efekty.

W monitorowaniu biorą udział wszystkie podmioty oraz komórki organizacyjne Urzędu Gminy w Wolanowie zaangażowane we wdrażanie Planu Odnowy Miejscowości Wolanów. Oceną wdrażania Planu zajmie się Rada Sołecka.